

Investīcijas un nodokļi

Pamatlietas, kas būtu jāzina ikvienam

Anete Marhele

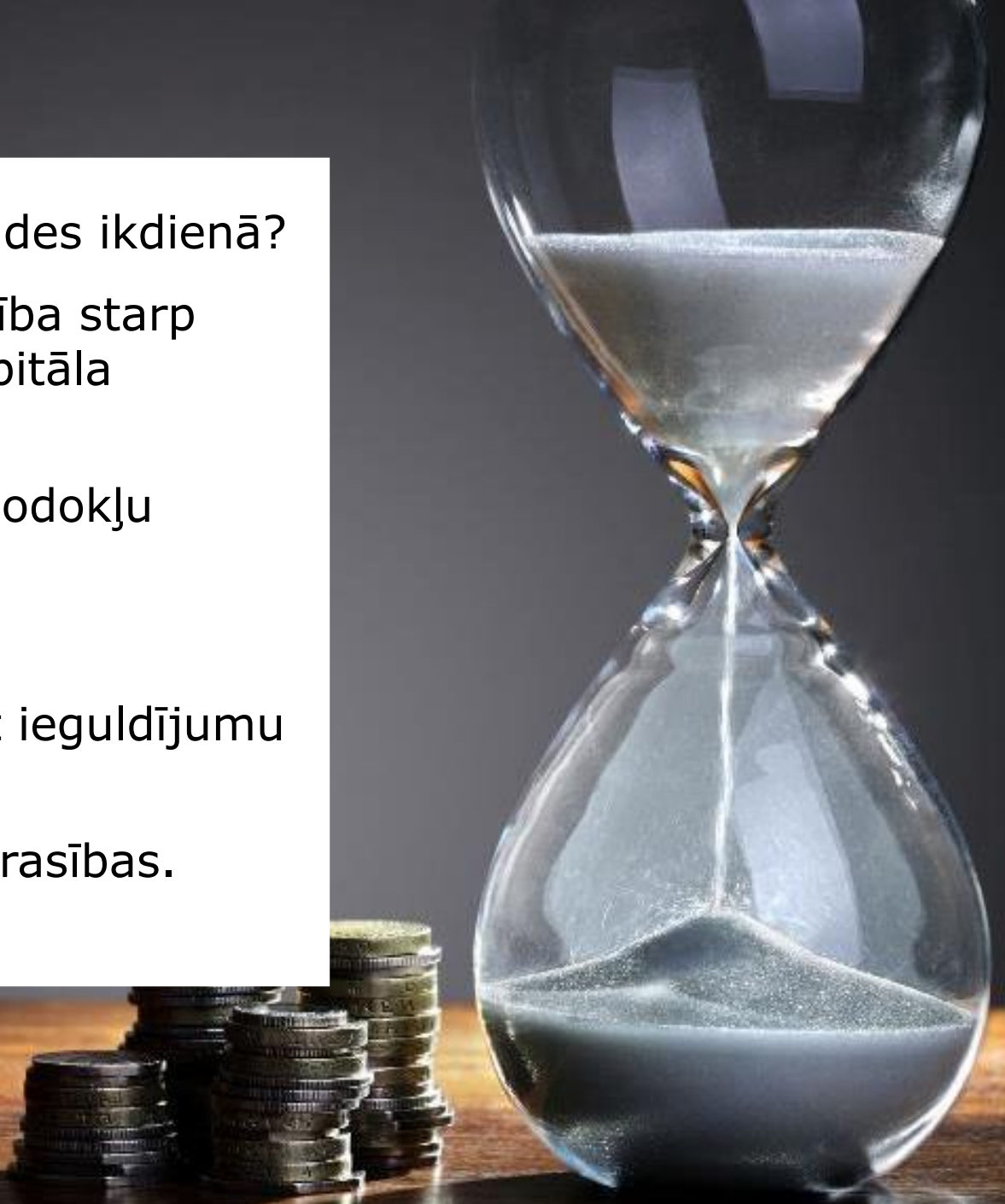
*Nodokļu tiesību
prakses grupas vadītāja*

26.03.2021

Saturs

- Normatīvais ietvars – kur meklēt atbildes ikdienā?
- Kas ir kapitāla aktīvi un kāda ir atšķirība starp ienākumu no kapitāla aktīviem un kapitāla pieaugumu?
- Peļņa un zaudējumi, kā tas ietekmē nodokļu piemērošanu.
- Ārvalstīs gūtie ienākumi.
- Priekšrocības, investīcijām izmantojot ieguldījumu kontu.
- Deklarēšanas un nodokļu samaksas prasības.

Normatīvais ietvars

Kur meklēt atbildes ikdienā?

Pamata avots, kas nosaka nodokļu piemērošanas principus fizisko personu ienākumam no investīcijām, ir:

- likums «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli» (IIN likums), kā arī
- MK noteikumi Nr. 899 «Likuma «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli» normu piemērošanas kārtība» (Piemērošanas noteikumi).
- «Nodokļu dubultās nepiemērošanas konvencijas».

Normas nosaka **nodokļa likmi, deklarēšanas prasības, kā tiek noteikts apliekamā ienākuma apmērs**, kad nodokļa samaksu iespējams atlikt uz vēlāku periodu, kad nodoklis tiek ieturēts izmaksas brīdī un fiziskajai personai par nodokļa samaksu nav jādomā.

Piemērošanas noteikumi sniedz papildu paskaidrojumus atsevišķu IIN likuma normu piemērošanai, bet konvencijas palīdz gadījumos, kad iesaistītas vairākas valstis.

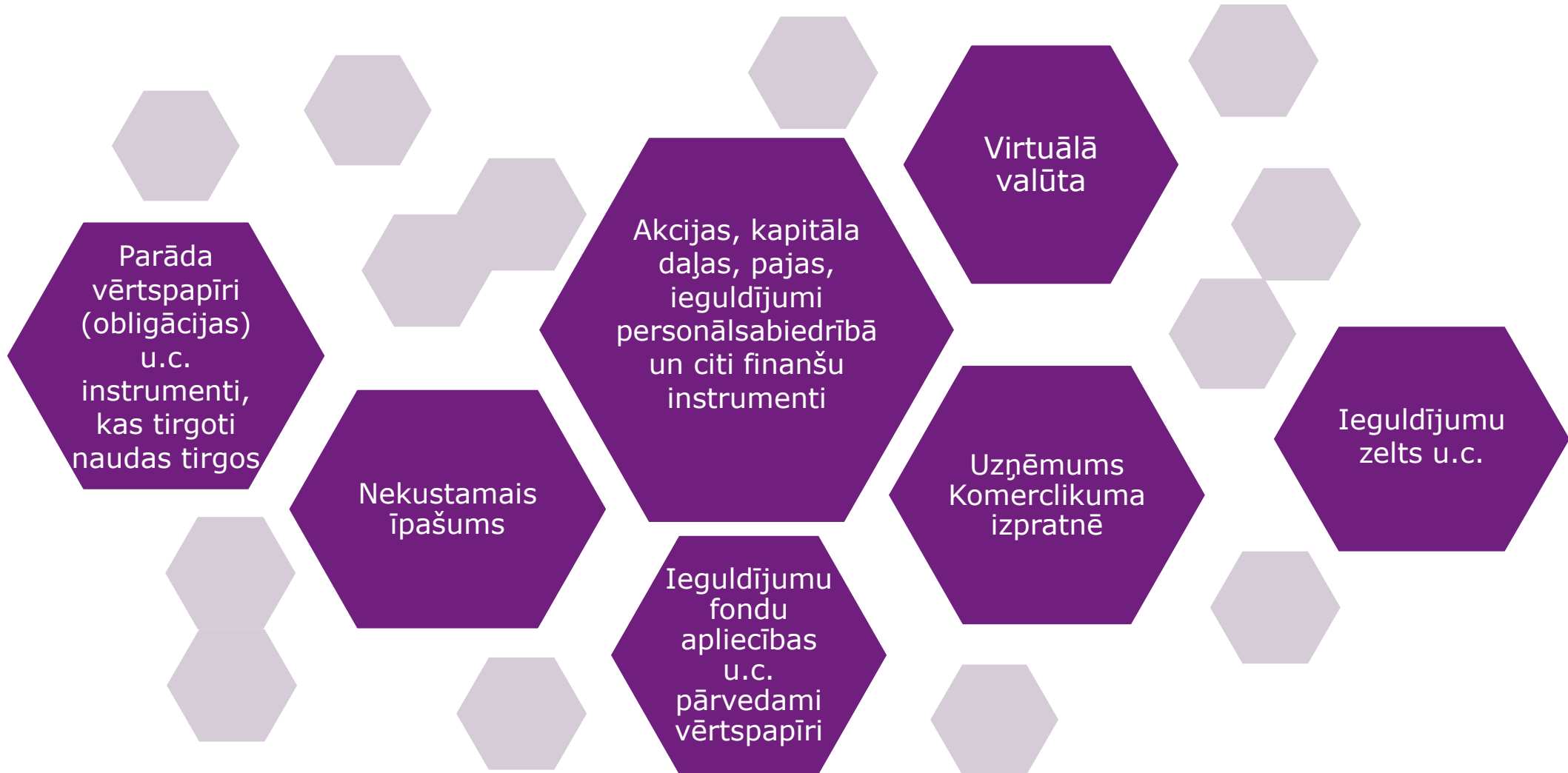
Normatīvais ietvars – kur meklēt atbildes ikdienā?

Norma	Ko tā nosaka
IIN likuma 8.panta trešās daļas 11., 11. ¹ , 12, 12. ¹ , 13., 18., 20. punkti	Nosaka ienākumu avotu: ienākumi no kapitāla aktīvu atsavināšanas; ienākumi no kapitāla; dividendes un tām pielīdzināms ienākums; procentu un ienākums un tiem pielīdzināms vai ar tiem saistīts ienākums; ienākumi no privātajos pensiju fondos veikto iemaksu ieguldīšanas; ienākumi no noslēgtajiem dzīvības apdrošināšanas līgumiem ar līdzekļu uzkrāšanu.
IIN likuma 9.pants	Nosaka ar IIN neapliekamos ienākumus, tajā skaitā, dividendes, par kurām samaksāts UIN vai tam pielīdzināms ienākums, vai ieturēts IIN.
IIN likuma 11. ⁹ pants	Nosaka ienākuma no kapitāla noteikšanas un nodokļa piemērošanas principus (tajā skaitā, definē, kas ir kapitāla aktīvi un kā noteikt kapitāla pieaugumu).
IIN likuma 11. ¹³ pants	Nosaka īpašus noteikumus ienākuma no ieguldījumu konta noteikšanai, tajā skaitā, kādām prasībām jāatbilst ieguldījumu kontam, lai piemērotu īpašos noteikumus.
IIN likuma 15.pants	Panta piektā daļa nosaka, ka nodokļa likme ienākumam no kapitāla vai kapitāla pieaugumam ir 20%.
IIN likuma 16.pants	Nosaka, kad nodokļa piemērošanas vajadzībām ienākums uzskatāms par gūtu.
IIN likuma 19.pants	Nosaka ienākuma deklarēšanas un nodokļa samaksas kārtību.

Kas ir kapitāla aktīvi un kāda ir atšķirība starp ienākumu no kapitāla aktīviem un kapitāla pieaugumu?

Kas ir kapitāla aktīvi?

IIN likuma 11.⁹panta otrā daļa nosaka, kas ir kapitāla aktīvi.

Ienākums no kapitāla aktīviem

- Ienākums no kapitāla ir **ienākums, kuru fiziskajai personai rada tās īpašumā esošs kapitāla aktīvs pats par sevi**, neveicot vairs nekādas papildu darbības.

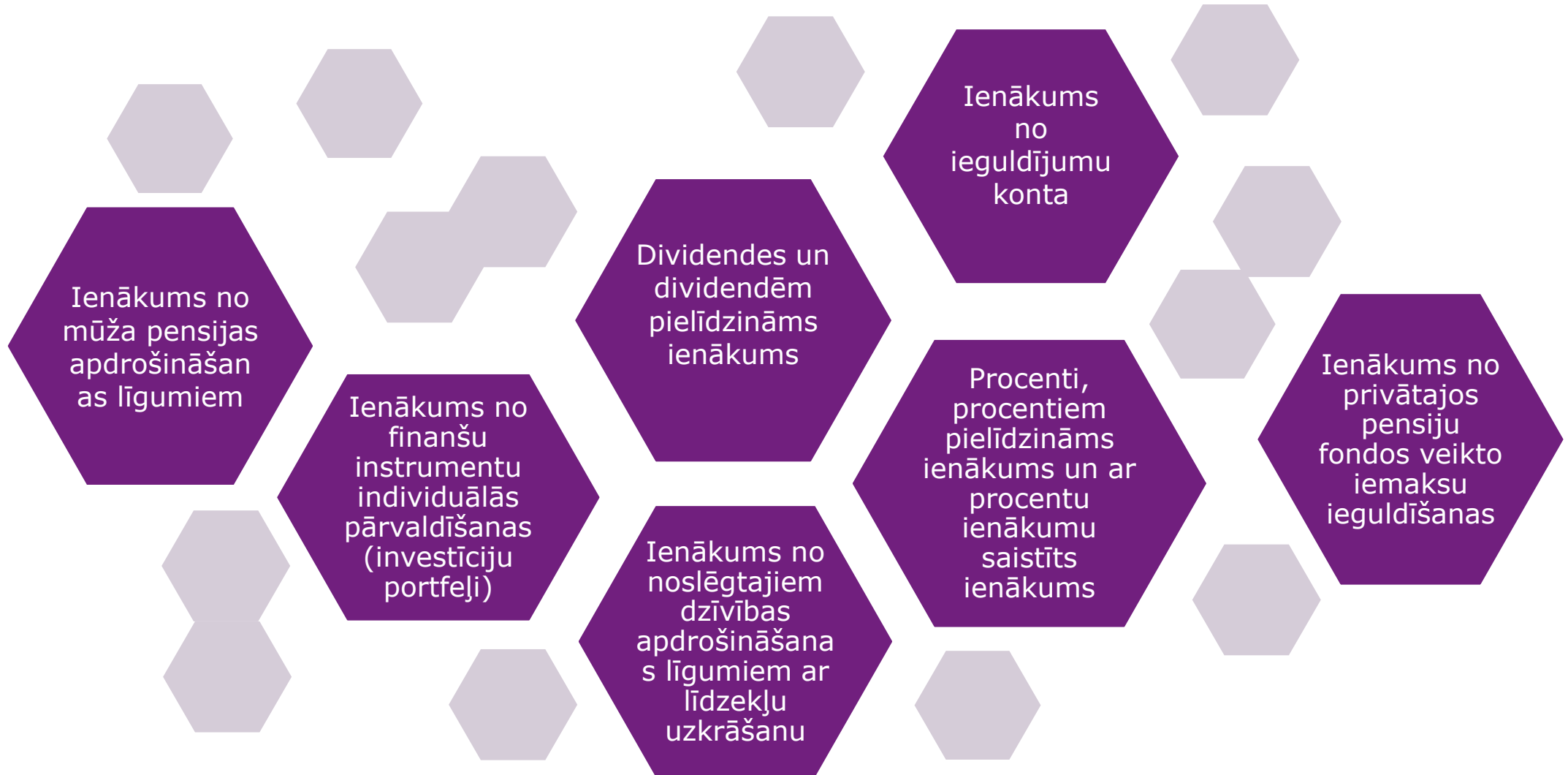
Piemēram: tas var būt dividenžu ienākums no ieguldījuma uzņēmuma akcijās vai daļās, kā arī procentu ienākums no parāda vērtspapīriem.

- Ienākums apliekams ar **IIN 20%**, neatkarīgi no jebkādiem izdevumiem, kas saistīti ar šo aktīvu iegūšanu (iegādi).
- Nodoklis var tikt ieturēts **pilnā vai daļējā apmērā**, proti, nodokli "atrēķina" un samaksā ienākuma izmaksātājs, bet fiziska persona saņem summu, no kuras jau ir atrēķināts nodoklis.

Kāds ienākums uzskatāms par ienākumu no kapitāla?

IIN likuma 11.⁹panta vienpadsmitā daļa nosaka, kas ir ienākums no kapitāla.

Ienākums no kapitāla aktīviem

Nodokļa samaksas kārtība

Nodokli ietur Latvijā

Izmaksas brīdī nodokli ietur
20% apmērā

Fiziska persona saņem gala
summu un nedeklarē
ienākumu, ja summa
nepārsniedz 10 000 EUR

Nodokli ietur ārvalstīs

Izmaksas brīdī ārvalstīs
ieturēts nodoklis atbilstoši
likmei, kas piemērojama
šajā jurisdikcijā

Dažādi scenāriji Latvijā
attiecībā uz nodokļa
samaksu

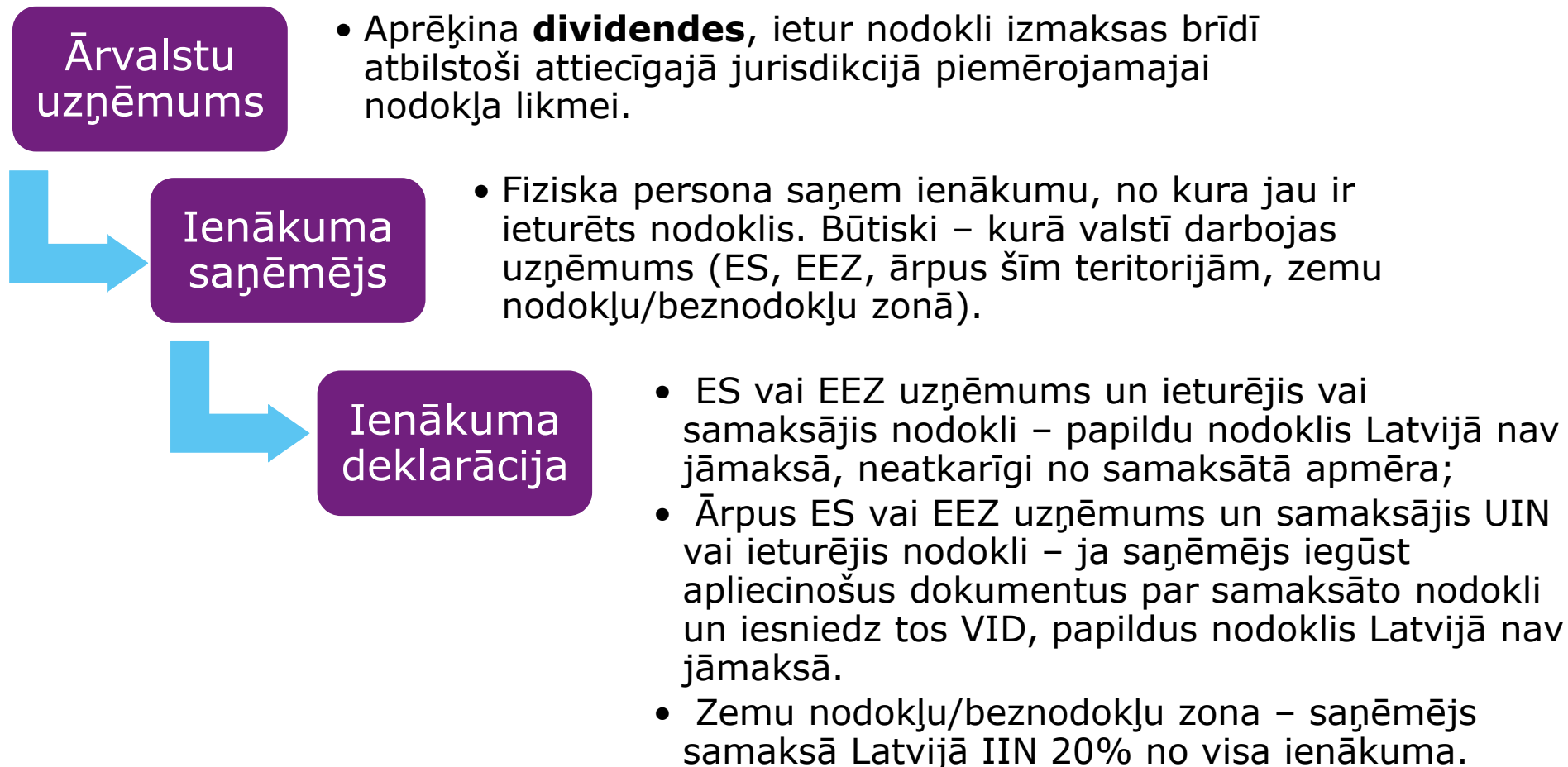
Nodokli neviens neietur

Fiziskā persona deklarē
ienākumu un maksā IIN
20%

Ienākums no kapitāla
deklarējams par iepriekšējo
taksācijas gadu

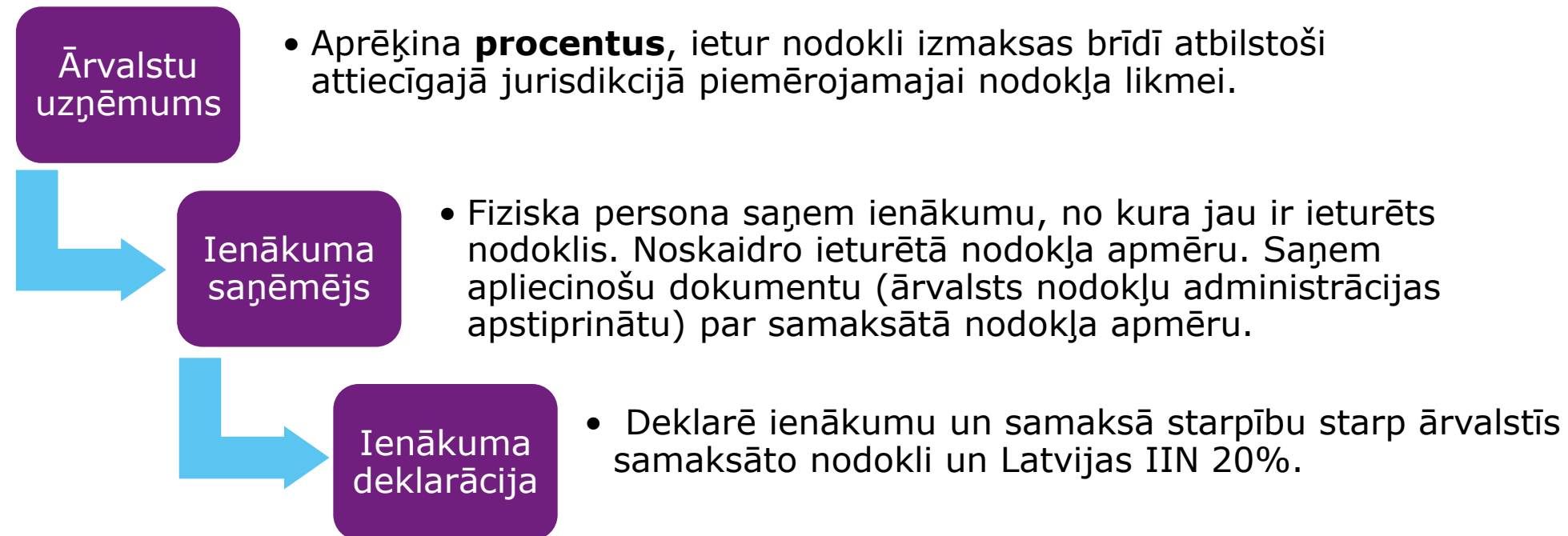
Ienākums no kapitāla aktīviem

Nodokli ietur ārvalstīs - dividendes

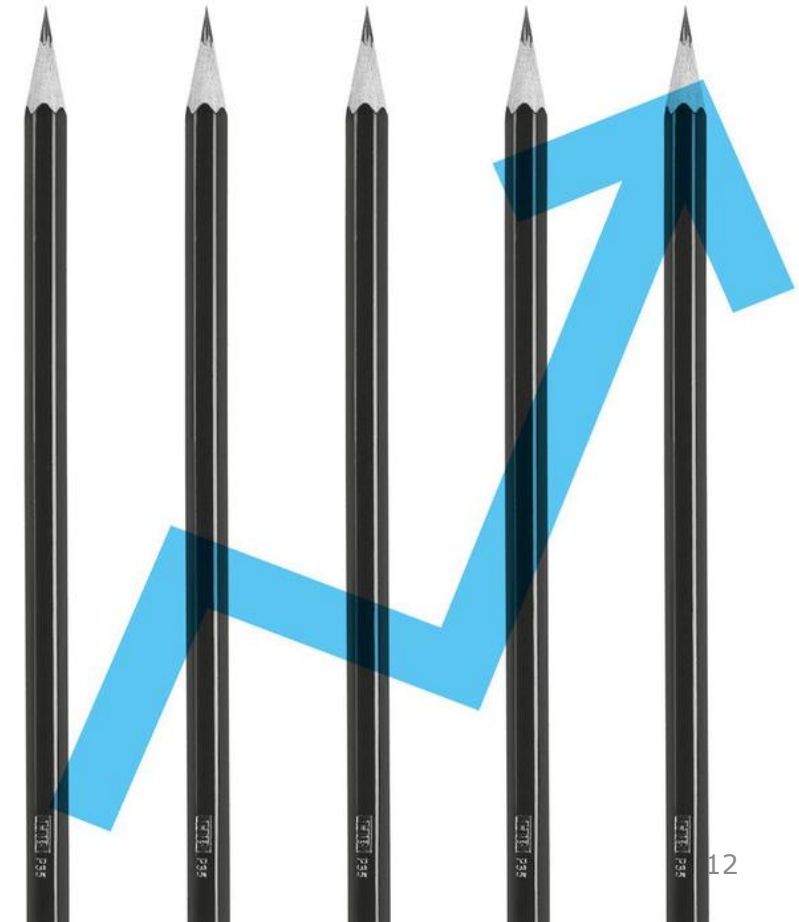
Ienākums no kapitāla aktīviem

Nodokli ietur ārvalstīs - procenti.

Ienākums no kapitāla pieauguma

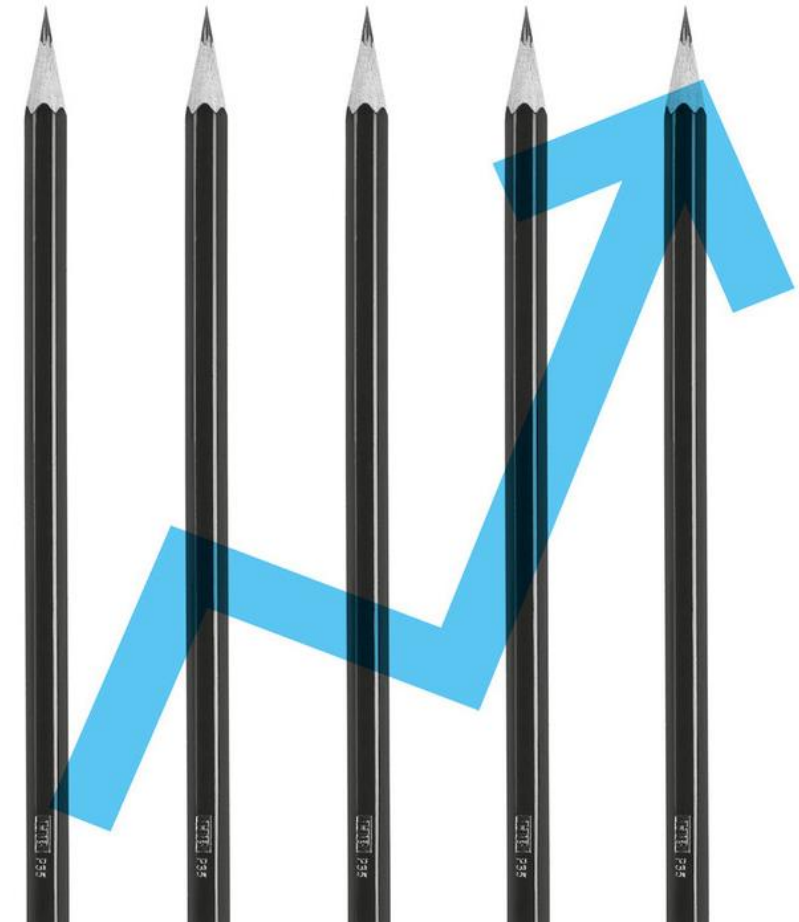
- Kapitāla pieaugums ir **starpība starp kapitāla aktīva iegādes vērtību un tā atsavināšanas cenu, atņemot ar kapitāla aktīvā veikto ieguldījumu summu.**
- Veicot investīcijas akcijās, kapitāla pieaugumu veido starpība starp akciju iegādes summu un pārdošanas summu. Iegādes vērtībā tiek iekļauti arī izdevumi par vērtspapīru iegādi un turēšanu (piemēram, komisijas maksas).
- Kapitāla pieaugums apliekams ar IIN 20%.
- Pamatā nodoklis netiek ieturēts izmaksas brīdī un ienākuma saņēmējs pats ir atbildīgs par deklarēšanu un nodokļa samaksu.

Ienākums no kapitāla pieauguma

Peļņa un zaudējumi

- Ja viena taksācijas perioda ietvaros viens darījums nes peļņu, bet otrs zaudējumus, abas summas skaita kopā, nosakot ar nodokli apliekamu kapitāla pieaugumu. Proti, zaudējumus var segt ar gūto peļņu. **Zaudējumi sedzami tikai no peļņas, kas gūta darījumos ar tāda paša veida kapitāla aktīviem.**
- Ja vienā ceturksnī ir gūta deklarējama peļņa, bet citā ceturksnī bijuši zaudējumi, abu darījumu rezultātus ņem vērā, nosakot gada apliekamo ienākumu.
- Nākamā gada peļņa nevar segt iepriekšējā gada zaudējumus.
- **Zaudējumus no darījumiem ar virtuālo valūtu nevar attiecināt** uz peļņu, kas gūta no cita veida kapitāla aktīvu pārdošanas.

Ārvalstīs gūtie ienākumi

- **Latvijas rezidents maksā IIN Latvijā par visiem tā taksācijas periodā gūtajiem ienākumiem Latvijā un ārvalstīs.**
- Tātad, arī investīcijas, kuras netiek veiktas ne Latvijas uzņēmumos, ne ar Latvijas kredītiestāžu vai citu investīciju pakalpojumu sniedzēju starpniecību, pamatā ir apliekamas ar nodokļiem Latvijā.
- Izņēmumi: ārvalstīs ieturēts nodoklis un piemērojams atbrīvojums Latvijā, nodokļu dubultās neaplikšanas konvencija paredz ienākuma aplikšanu citā valstī, nodoklis daļēji samaksāts ārvalstīs, ārvalstīs ieturēts nodoklis lielākā apmērā nekā maksājams Latvijā u.c.

Priekšrocības, investīcijām izmantojot ieguldījumu kontu

IIN likuma 11.³ pants

- Ienākums no ieguldījuma konta ir pielīdzināms ienākumam no kapitāla un ar IIN 20% apliekama **pozitīvā starpība starp summu, kas iemaksāta ieguldījumu kontā un summu, kas izmaksātā ārā no ieguldījuma konta**. Turklāt nodokļu piemērošanas vajadzībām no apliekamā ienākuma atņem to dividenžu un procentu ienākuma daļu, no kuras jau ieturēts nodoklis pilnā apmērā (piemērojot proporciju, kad nodoklis nav ieturēts pilnā apmērā).
- Tādējādi, visi darījumi ieguldījuma konta ietvaros nerada nodokļa samaksas pienākumu peļņu nesoša darījuma brīdī (izņemot dividendes un procentus, no kuriem nodokli jau var būt ieturējis to izmaksātājs), bet gan tikai brīdī, kad šis ienākums faktiski tiek izņemts no ieguldījuma konta tādā apmērā, kādā tiek pārsniegts ieguldītās summas apmērs.
- Pārskaitījums no viena ieguldījumu konta uz citu tam piesaistītu kontu nerada tūlītēju nodokļa samaksas pienākumu.

Priekšrocības, investīcijām izmantojot ieguldījumu kontu

Ieguldījuma konta prasības

- Ieguldījumu konts ir atbilstoši līgumam **starp ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju un maksātāju**
 - konta īpašnieku atvērts konts vai, ja katrai valūtai ieguldījumu pakalpojumu sniedzējs atver atsevišķu kontu, vairāku kontu kopums, kurā esošie naudas līdzekļi un finanšu instrumenti tiek izmantoti noteikti darījumu veikšanai.
- Ieguldījumu kontam var būt piesaistīts viens vai vairāki konta īpašnieka finanšu instrumentu un naudas līdzekļu uzskaites konti vai viens vai vairāki naudas līdzekļu konti termiņnoguldījumu darījumu norēķiniem.
- Ieguldījumu kontā atļauts ieskaitīt tikai naudas līdzekļus, kā arī finanšu instrumentus, kas tiek pārvesti no cita ieguldījumu konta, vai tādus finanšu instrumentus, kas iegūti ieguldījumu konta ietvaros veikto darījumu rezultātā.

Priekšrocības, investīcijām izmantojot ieguldījumu kontu

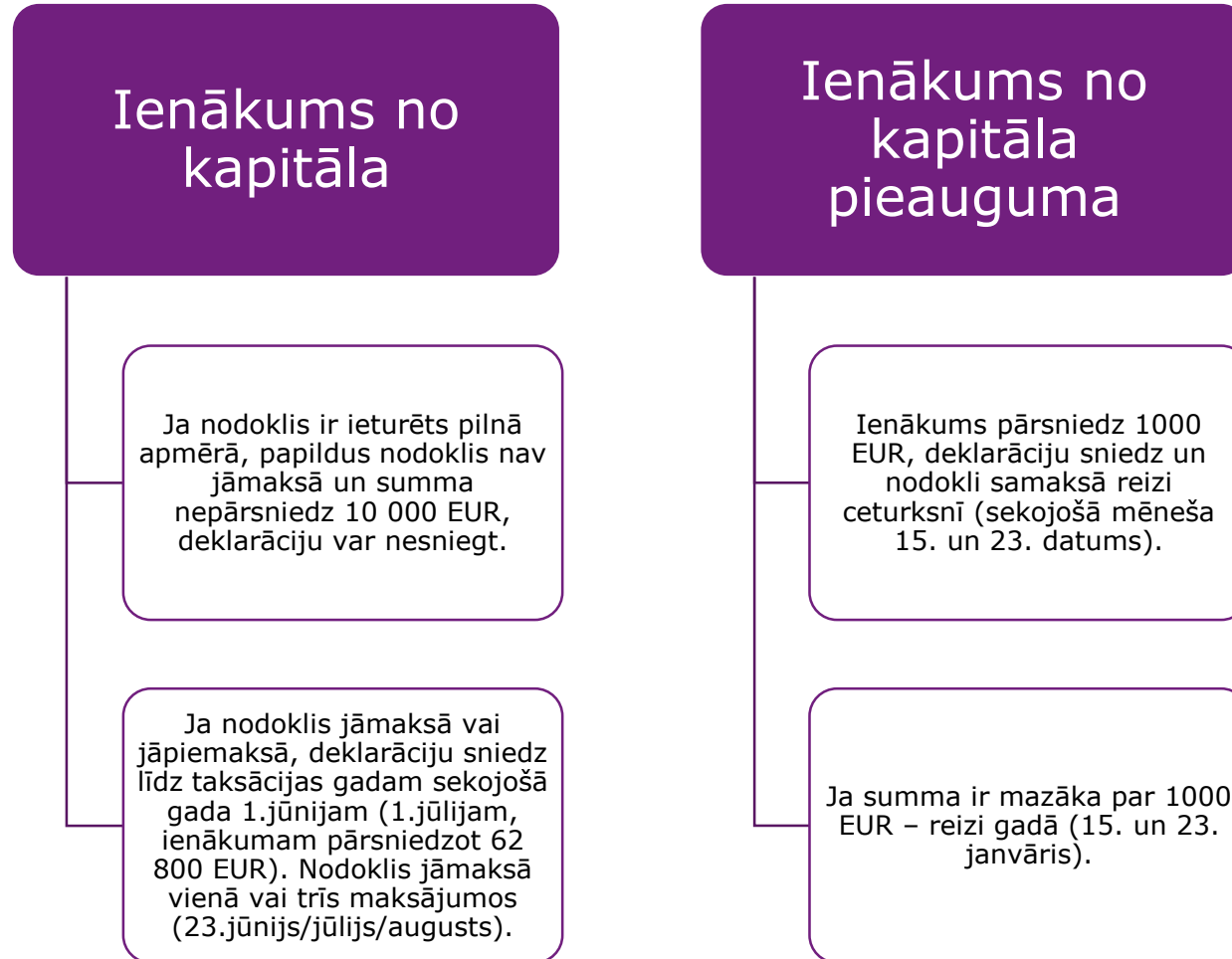
Ieguldījuma pakalpojuma sniedzējam piemērojamās prasības

Lai piemērotu īpašu nodokļa piemērošanas kārtību, ieguldījuma pakalpojuma sniedzējam jāatbilst šādām prasībām:

- tā ir kredītiestāde, tās filiāle vai ārvalsts kredītiestādes filiāle vai komersants, kas atbilstoši Finanšu instrumentu tirgus likumam vai tam pielīdzināmam pakalpojumu sniedzēja rezidences valsts regulējumam ir **saņēmis licenci ieguldījumu pakalpojumu sniegšanai**;
- tas ir Latvijas vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalsts rezidents vai tādas valsts rezidents, ar kuru Latvija ir noslēgusi konvenciju par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu (piemēram, AAE, ASV, Baltkrievija, Krievija, Honkonga, Indija, Singapūra).

Deklarēšanas un nodokļu samaksas prasības

Jautājumi?

EVERSHEDS
SUTHERLAND
BITĀNS

Anete Marhele

*Nodokļu tiesību prakses grupas vadītāja,
Zvērināta advokāta palīdzē*

ZAB “Eversheds Sutherland Bitāns”

Lāčplēša iela 20a,
Rīga, LV-1011

anete.marhele@eversheds-sutherland.lv

eversheds-sutherland.lv

© Eversheds Sutherland 2021. All rights reserved.